

บทที่ 5

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลงานร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ โดยละเอียด พบว่าตลอดระยะเวลายาวนานกว่าสามสิบปี เนาวรัตน์ได้ผลิตงานร้อยกรองออกมาอย่างสม่ำเสมอ ผลงานแต่ละชิ้นในแต่ละช่วงเวลาได้สะท้อนความคิดของกวีไว้หลากหลาย โดยเริ่มจากเนื้อหาสาระที่เป็นความรักฉันทน์หนุ่มสาว มุ่งเสนออารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว รวมทั้งการถ่ายทอดความงดงามของมวลธรรมชาติ กระทั่งเนาวรัตน์ได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ทัศนะ การตระหนักรู้ในสิ่งต่างๆ จากเดิมที่จำกัดอยู่เพียง เรื่องอารมณ์ส่วนตัว ขยายขอบเขตกว้างขวางและละเอียดลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการเสนอความคิดเห็นด้านพุทธศาสนา เนาวรัตน์ได้ศึกษาหลักพุทธธรรมด้วยความเคารพ ศรัทธา และสามารถโน้มนาแก่นแท้ของพุทธศาสนา มาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ เนาวรัตน์ยังได้นำปรากฏการณ์ความเปลี่ยนแปลงของชาติมาสื่อให้เห็นกฎอนิจจังของชีวิต ตลอดจนคุณค่าที่ได้จากธรรมชาติ มาสร้างความหวังและให้กำลังใจแก่เพื่อนมนุษย์ เช่นเดียวกับการแสดงความรักความปรารถนาดีที่มีต่อสังคม เป็นความรักในอีกมิติหนึ่งที่ก้าวพ้นจากเรื่องรักใคร่ มาสู่ความรักที่เปี่ยมไปด้วยความเอื้ออาทร สามารถสะท้อนความปรารถนาดีของกวีที่ต้องการเห็นสังคมโดยรวม มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิมได้

การนำเสนอความคิดเห็นแต่ละประเด็นนั้น เนาวรัตน์สามารถเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม อาทิ ในด้านความรักฉันทน์หนุ่มสาวที่เป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกรักใคร่ เนาวรัตน์ใช้คำกริยาแสดงประสบการณ์ และใช้คำนามวลีที่เกี่ยวกับภาพธรรมชาติมาเป็นสื่อถ่ายทอด หากในด้านความรักความเมตตาปรานีที่มีต่อสรรพสัตว์ เนาวรัตน์เลือกใช้คำกริยาแสดงอาการ ที่เป็นการกระทำอันทรูณโหดร้ายของมนุษย์มาเป็นสื่อ เพื่อเน้นนำวจิตใจผู้อ่านให้เกิดความรู้สึกสงสารสัตว์

การเสนอความคิดที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เนาวรัตน์ใช้คำนามมากกล่าวถึงธรรมชาติโดยตรง ส่วนใหญ่เป็นการพรรณนาให้เห็นภาพธรรมชาติอันงดงาม รวมทั้งใช้คำกริยาแสดงอาการยิ้มแย้ม เริงระบำรำพ้อน เพื่อสื่อให้เห็นความรื่นรมย์ที่ได้จากธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันเนาวรัตน์ก็ได้ใช้นามานามที่เกี่ยวกับธรรมชาติมาใช้ในอีกมิติหนึ่ง คือใช้เป็นอุทาหรณ์เพื่อแสดงแง่คิดที่สอดคล้องกับหลักพุทธปรัชญาได้อย่างประสมกลมกลืน

ในความคิดด้านพุทธศาสนา เนาวรัตน์ได้เสนอให้เห็นคุณค่า ความดีงามของพุทธศาสนา โดยเฉพาะให้ตระหนักประจักษ์ชัดในแก่นแท้แห่งธรรม คือสอนให้ลดละปล่อยวางไม่พึงยึดมั่นถือมั่น ทั้งนี้ เนาวรัตน์ได้ใช้คำศัพท์เฉพาะด้านพุทธศาสนา และใช้คำตรงข้าม รวมทั้งใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งมาเป็นสื่อ เพื่อแสดงปริศนาธรรมได้ลุ่มลึกยิ่ง

ส่วนด้านความรักความปรารถนาดีที่มีต่อสังคม เป็นความรักที่ไม่มุ่งสนองความสุขโดยส่วนตัวหากเป็นความรักที่มุ่งเผื่อแผ่สู่คนส่วนรวม จึงเป็นความรักในเชิงอุดมคติ เนาวรัตน์เลือกใช้คำสรรพนามเรามาถ่ายทอด เพื่อแสดงให้เห็นว่าเรามีส่วนร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคมส่วนรวม รวมทั้งใช้คำเรียกขาน เพื่อสร้างความสนิทสนมประจวบ เครือญาติ นอกจากนี้เนาวรัตน์ยังใช้คำสั่งบอกให้ทำ และคำถามให้ตอบมาปลูกเร้า ชื่นำ เพื่อสร้างกระแสสำนึกให้ผู้คนลุกขึ้นต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมได้อย่างมีพลัง

เนาวรัตน์ไม่เพียงแต่เลือกสรรถ้อยคำ มาสื่อความคิดในแต่ละประเด็นได้อย่างชัดเจนเท่านั้น หากเนาวรัตน์ยังสามารถใช้ภาษาที่เป็นสื่อลักษณะเด่นเฉพาะตัวมาสื่อความคิดได้ดีอีกด้วย โดยจะเห็นได้จาก การใช้คำกริยาที่มีทั้งเสียงและความหมายนุ่มนวลอ่อนหวาน หลายกลุ่มเสียงมาสื่อจินตภาพ อาทิ การใช้คำกริยาแสดงอาการเสียง/ph/ได้แก่คำว่า พู พรม พร่า พลั่ว ผิวแผ่ว คำกริยาแสดงอาการเสียง/r/และ/l/ได้แก่คำว่า ไล่ โลม ไรย ริน คำกริยาแสดงอาการเสียง/kh/ได้แก่คำว่าคลอ เคลี้ย เคล้า ค่อย คล้อย คลา เคลื่อน คร้าง คำกริยาแสดงอาการเสียง/p/ได้แก่คำว่า ปรอย ปราย ปลัดปลิว คำกริยาแสดงอาการเสียง/s/ได้แก่คำว่า ซึม ซอน ซ่าน ซาน ซบ เซาะ สาดขีด กระเซ็น กระชิบ คำกริยาแสดงอาการเสียง/ch/ได้แก่คำว่า ช้อน ช้อย ช้ำ ไซย ชื่น ชื่น ฉ่ำ ฉิว ฉาย เป็นต้น

การใช้คำกริยาแสดงอาการที่มีทั้งเสียงและความหมายที่อ่อนหวาน นุ่มนวล มีปรากฏานความคิดทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นความรัก ธรรมชาติ ศาสนา หรือสังคม การเลือกใช้คำดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ สามารถสะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดที่อ่อนโยนละเอียดละไม บรรารณาที่จะเห็นทุกสิ่งทุกอย่างอย่างมีความสุข สงบ ร่าเริงและดีงาม อันเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของเนาวรัตน์โดยแท้

นอกจากนี้ เนาวรัตน์ยังนิยมใช้คำกริยาแสดงสภาพบอกสีสัน เพื่อสื่อภาพธรรมชาติและใช้คำวิเศษณ์มาขยายสีสัน สื่อให้เห็นสีแสงที่พราวแพรว ระยิบระยับ แวววับจับตาได้อย่างงดงาม รวมทั้งการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นเสียงที่เกิดจากมนุษย์ สัตว์ หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ เนาวรัตน์ก็สามารถใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติมาสื่อสาร ได้อย่างใกล้เคียงและสมจริง

การเล่นคำเป็นลีลาเด่นเฉพาะอีกประเด็นหนึ่ง ที่เนาวรัตน์มักนำมาใช้ในงานร้อยกรองอย่างสม่ำเสมอ อาทิ การเล่นคำเป็นชุด มีทั้งการเล่นคำชุดส่วนหน้า การเล่นคำชุดส่วนท้าย และการเล่นคำส่วนหน้าล้อกับส่วนท้าย นอกจากนี้ยังมีการเล่นคำซ้ำ คำพ้องอีกด้วย การเล่นคำทั้งหมดดังกล่าว ไม่เพียงแต่จะสร้างจังหวะ ท่วงทาทองให้กับบทร้อยกรองได้อย่างไพเราะเท่านั้น หากเนาวรัตน์ได้ใช้การเล่นคำเหล่านี้ มาเป็นสื่อเพื่อนำความคิดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การยกตัวอย่างเนื้อความจากรรณคดีไทย โดยนำมากล่าวสอดแทรกไว้ในบทร้อยกรอง เป็นอีกลักษณะหนึ่งที่ได้พบได้เสมอในงานร้อยกรองของเนาวรัตน์ ทั้งนี้เพราะอิทธิพลจากการศึกษาและอ่านวรรณคดีโบราณมาอย่างแตกฉานขึ้นใจ โดยเฉพาะวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา ลิลิตตะเลงพ่าย นิราศนรินทร์ กาสรวาลศรีปราชญ์ เนาวรัตน์ได้เก็บเนื้อความจากรรณคดีไทยตอนที่ประทับใจ มาสื่อทัศนะได้ในหลายประเด็น อาทิ สื่อความรักความอาลัยที่มีต่อดนตรีไทย สื่อความเคารพศรัทธาในครูกูรี สื่อความรู้สึกเสียใจและเสียตายต่อธรรมชาติที่กำลังจะสูญสิ้น สื่อปัญหาการกดขี่สตรีเพศ และใช้เป็นสื่อเพื่อเตือนสตินักการเมือง

แม้ว่าเนาวรัตน์จะสามารถเลือกใช้คำ ใช้การยกตัวอย่างเนื้อความจากรรณคดีไทยมาสื่อความคิด แต่การใช้ภาษาดังกล่าวก็มิอาจพรณาความรู้สึกนึกคิดที่มีอยู่ออกมาได้ทั้งหมด ดังนั้นเนาวรัตน์จึงนิยมใช้ความเปรียบมาเป็นสื่อเพื่อสะท้อนความคิดอีกด้วย

จากการศึกษาความเปรียบที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะ พบว่าเนาวรัตน์สามารถเลือกใช้ความเปรียบได้สอดคล้องกับความคิดนึก ดังเช่น การใช้อัญมณีได้แก่แก้วและเพชรพลอยสร้อยมณีมาเปรียบประเมินคุณค่าทั้งด้านความสวยงามและความดีงาม ใช้ธรรมชาติได้แก่ ลม ผน เมฆ หมอก พายุ ดาว ต้นไม้ ดอกไม้ มาเปรียบเทียบกับอารมณ์ความรัก ธรรมชาติ ศาสนา และใช้เป็นสื่อสะท้อนปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งใช้เป็นสื่อสร้างความหวังปล้ำใจให้แก่เพื่อนมนุษย์ ใช้ความมืด ความสว่าง มาเปรียบเทียบกับความสิ้นหวังและมีความหวัง ใช้ไฟมาสื่อให้เห็นกิเลสมนุษย์และใช้เป็นสัญลักษณ์แทนพลังการต่อสู้ได้อย่างเข้มข้น ใช้มนุษย์มาเปรียบเทียบเพื่อประณามความเลวร้ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ว่าจะมาจากการกระทำของบุคคล หรือมาจากระบบสังคมที่ย่อหย่อนเสื่อมทราม ใช้เสียงดนตรีไทยมาสะท้อนอารมณ์ ความรัก ความชื่นชมเจ็บแค้นและใช้ปลูกเร้าพลังมวลชนให้ฮึกเหิมหาญกล้า ใช้สีเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งมีทั้งสีที่เป็นสัญลักษณ์สากล และสีที่เป็นสัญลักษณ์ในความหมายใหม่ โดยสร้างขึ้นตามความคิดนึกของกวี

การแต่งร้อยกรองโดยสืบทอดตามขนบโบราณ เป็นลีลาที่โดดเด่นเฉพาะตัวอีกประการหนึ่ง โดยเฉพาะในด้านขนบฉันทลักษณ์ เนาวรัตน์สามารถนำรูปแบบคำประพันธ์ตามฉันทลักษณ์เดิม อาทิ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย กลบท มาใช้สื่อสารร่วมสมัยได้อย่างกลมกลืน นอกจากนี้เนาวรัตน์ยังสืบทอดการใช้เสียงสัมผัส มาสร้างสุนทรียรสได้ตามขนบวรรณศิลป์ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถใช้เสียงสัมผัสมาสร้างสรรค์ เพื่อสื่อความหมายและสะท้อนความคิดได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

นอกจากการสืบสานและสร้างสรรค์ขนบด้านฉันทลักษณ์ เนาวรัตน์ยังสามารถนำขนบการแต่งวรรณคดีอีกหลายประเภทมาใช้ อาทิ การนำบทไหว้ครู บทอัฐวิพากษ์ บทอัฐจรรย์ บทชมเมือง บทชมไพร บทชมทัพ บทชมนาง บทผากนาง และการใช้คำทำเนียบวรรณคดี มาสื่อสารร่วมสมัยได้อย่างกลมกลืน

เนาวรัตน์ไม่เพียงแต่ใช้ขนบการแต่งวรรณคดี มาสื่อความคิดเท่านั้น หากเนาวรัตน์ยังได้นำเพลงพื้นบ้านมาสะท้อนความคิด สื่อให้เห็นสภาพสังคมได้อีกด้วย ดังเช่น การใช้เพลงกล่อมเด็ก จันทร์เจ้าขา มาขอสภาพชีวิตที่ดีกว่าเก่า ใช้เพลงเปลญวนมาสะท้อนให้เห็นความเลวร้าย รุนแรงของสงครามเวียดนาม

ใช้เพลงพิชฐานมาขอพรให้สมหวังในด้านการเมืองและสังคม ใช้เพลงแห่งนางแมวมาขอร้องวิงวอน
 อย่าย่ำราคาพิชไร่ของชาวนาชาวไร่ตกต่ำ ใช้เพลงสงกรานต์ม้ายั่วแหย่นักการเมือง ใช้กลอนหัว
 เดียว มาเสนอปัญหาด้านการเมืองทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น

การนำชนบทการแต่งวรรณคดีและเพลงพื้นบ้านมาใช้ในงานร้อยกรอง แสดงให้เห็นว่า
 เนาวรัตน์ได้รับอิทธิพลการแต่งร้อยกรองมาจากวรรณคดียุคก่อน และยังคงตระหนักในคุณค่าความ
 งดงามในเชิงวรรณศิลป์ จนสามารถนำชนบทเก่ามาปรับประยุกต์ เพื่อสื่อสารกับคนร่วมสมัยได้
 อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษา "วิจัยลีลา กับความคิดกวี" งานร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ สรุป
 ผลได้ว่า ไม่ว่าเนาวรัตน์จะถ่ายทอดความคิดหรือแสดงทัศนะในด้านอารมณ์ ความรัก ธรรมชาติ
 ศาสนา สังคม เนาวรัตน์สามารถเลือกสรรคำมาสื่อความคิดได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้โดยนวลลีลา
 การใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัวมาเป็นสื่อ โดยเฉพาะการใช้คำที่มีลีลานุ่มนวล อ่อนหวาน
 การใช้จินตภาพอันงดงาม การใช้ความเปรียบ การใช้ชนบท ที่สามารถสร้างอารมณ์สะเทือนใจและ
 สื่อความคิดได้เป็นอย่างดี การใช้ถ้อยคำในลักษณะดังกล่าวทั้งหมดไม่เพียงแต่สะท้อนความไพเราะ
 งดงามในเชิงวรรณศิลป์เท่านั้น แต่ถ้อยคำเหล่านี้ยังสะท้อนให้เห็นความเอื้ออาทร ความอ่อนโยน
 และความปรารถนาดีของกวี ที่ต้องการจะจรรโลงสรรค์สร้างโลกและชีวิตให้มีคุณค่ามีความดีงาม
 อีกด้วย นอกจากนี้การใช้ภาษาที่งดงามยังทำให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้ง และเข้าใจในความคิดของ
 กวีได้อย่างละเอียด ประณีต

ข้อเสนอแนะ

ไพโรรินทร์ ชาวงาม เป็นกวีที่สร้างสรรค์งานร้อยกรองร่วมสมัย มาเป็นระยะเวลาอัน
 มีผลงานร้อยกรองหลายเล่มที่น่าสนใจศึกษาวิจัย โดยเฉพาะด้านวิจัยลีลา กับความคิดของกวี เพื่อ
 ศึกษาลีลาการใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะว่ามีประการใดบ้าง และสามารถสื่อสารตลอดจน
 สร้างจินตนาการ สร้างอารมณ์ ให้แก่งัดกับผู้รับสารได้สัมฤทธิ์ผลหรือไม่